

Udskriftsdato: mandag den 12. januar 2026

VEJ nr 9751 af 28/06/2022 (Gældende)

Vejledning om kriminalforsorgens reaktioner ved overtrædelse af vilkår fastsat ved prøveløsladelse, betinget dom m.v.

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: Justitsmin.,
Direktoratet for Kriminalforsorgen, j.nr. 22-61-0103

Vejledning om kriminalforsorgens reaktioner ved overtrædelse af vilkår fastsat ved prøveløsladelse, betinget dom m.v.

Straffuldbyrdelseslovens bestemmelser om vilkårsovertrædelser

1. I straffuldbyrdelseslovens § 86 er fastsat bestemmelser om kriminalforsorgens pligt til at træffe foranstaltninger med henblik på at genetablere tilsynet og sikre overholdelsen af særvilkår, såfremt den prøveløsladte unddrager sig tilsynet eller gennemførelsen af særvilkår. Det følger af lovens § 88, at § 86 finder tilsvarende anvendelse ved overtrædelse af vilkår, der er fastsat ved benådning i de tilfælde, der er omfattet af straffelovens § 43, ved strafafbrydelse eller i øvrigt i medfør af bestemmelser i straffuldbyrdelsesloven.

I straffuldbyrdelseslovens § 99 er fastsat bestemmelser om kriminalforsorgens pligt til at træffe foranstaltninger med henblik på at genetablere tilsynet og sikre overholdelsen af særvilkår, såfremt der er tale om overtrædelse af vilkår fastsat ved betinget dom, jf. stk. 1. Der er endvidere fastsat bestemmelser om indberetning til anklagemyndigheden, jf. stk. 2-3.

I relation til betinget dom med vilkår om samfundstjeneste er der i straffuldbyrdelseslovens § 103, stk. 2, fastsat bestemmelser om kriminalforsorgens pligt til at træffe foranstaltninger, hvis den dømte overtræder vilkåret om samfundstjeneste eller de forskrifter, som kriminalforsorgen har givet om udførelsen af samfundstjenesten. Der er endvidere fastsat bestemmelser om indberetning til anklagemyndigheden.

2. Bekendtgørelse om kriminalforsorgens reaktioner ved overtrædelse af vilkår fastsat ved prøveløsladelse, betinget dom m.v. finder anvendelse på overtrædelse af vilkår, der er fastsat ved

- 1) betinget dom, jf. straffelovens § 57 og § 57 a,
- 2) prøveløsladelse, jf. straffelovens § 39, stk. 2, § 40 a, stk. 2-5, og § 41, stk. 3,
- 3) benådning i de tilfælde, der er omfattet af straffelovens § 43,
- 4) strafafbrydelse, jf. straffuldbyrdelseslovens § 76, stk. 2,
- 5) udsættelse, jf. straffuldbyrdelseslovens § 13, stk. 1,
- 6) udgang, jf. straffuldbyrdelseslovens § 48, stk. 2, nr. 5,
- 7) anbringelse efter straffuldbyrdelseslovens § 78, stk. 1-2, jf. stk. 3,
- 8) vilkår, der er fastsat efter straffelovens § 57 i forbindelse med en dom med vilkår om samfundstjeneste, og
- 9) prøveudskrivning af forvarede.

Bekendtgørelsen finder ikke anvendelse ved overtrædelse af vilkår, der er fastsat i forbindelse med udstationering til egen bopæl med fodlænke, jf. straffuldbyrdelseslovens § 48, stk. 2, nr. 3, og § 50 a. Reglerne for reaktioner ved overtrædelse af vilkår fastsat ved denne afsoningsform er fastsat i udgangsbekendtgørelsen og den tilhørende vejledning. Bekendtgørelsen finder heller ikke anvendelse ved overtrædelse af vilkår, der er fastsat i forbindelse med tilladelse til udståelse af straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol efter straffuldbyrdelseslovens kapitel 13 a. Reglerne for reaktioner ved vilkår fastsat ved denne afsoningsform er fastsat i bekendtgørelse og cirkulære om fuldbyrdelse af straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol samt tilhørende vejledning.

Politiets underretning om vilkårsovertrædelser

3. Det skal bemærkes, at politiet har pligt til at underrette kriminalforsorgsområdet efter reglerne i cirkulære om indberetning af vilkårsovertrædelser m.v. begået af personer, der er undergivet tilsyn af kriminalforsorgen. Underretningspligten gælder, når en person, som efter de for politiet foreliggende oplysninger er undergivet tilsyn af kriminalforsorgen,

- 1) sigtes for overtrædelse af straffeloven eller for andet strafbart forhold, som forventes at ville medføre fængselsstraf,
- 2) anholdes eller varetægtsfængsles,
- 3) løslades under en verserende straffesag,
- 4) meddeles tiltalefrafald eller frifindes,
- 5) idømmes fængselsstraf, betinget dom, foranstaltninger i henhold til straffelovens kapitel 9 eller ikendes større bøder,
- 6) indsættes til udståelse af fængselsstraf, bødeforvandlingsstraf eller underholdsbidrag,
- 7) må formodes at have begået andre vilkårsovertrædelser end strafbart forhold, eller
- 8) har begået andre forhold, som kan være af betydning for tilsynsarbejdet, f.eks. værtshusuorden, grovere husspektakler, spiritus- eller narkotikamisbrug, detentionsanbringelse og tvangsindlæggelse.

Overtrædelse af vilkår, der er fastsat administrativt

4. Overtræder klienten vilkår, der er fastsat administrativt, skal kriminalforsorgsområdet umiddelbart herefter træffe foranstaltninger med henblik på at sikre overholdelse af vilkåret.

Overtræder en klient, der er prøveløsladt eller betinget benådet, vilkåret om tilsyn og/eller eventuelle særvilkår, kan kriminalforsorgsområdet i overensstemmelse med straffelovens § 40, stk. 2 og 3,

- 1) tildele advarsel,
- 2) ændre vilkårene og forlænge prøvetiden inden for den i § 39 fastsatte længstetid eller
- 3) under særlige omstændigheder bestemme, at klienten skal indsættes til udståelse af reststraffen.

Bekendtgørelsens §§ 3-10 fastsætter nærmere bestemmelser om, hvordan kriminalforsorgsområdet skal forholde sig, hvis klienten overtræder administrativt fastsatte vilkår.

5. Hvis klienten unddrager sig tilsynet, skal kriminalforsorgsområdet på udeblivelsesdagen eller umiddelbart derefter ved brev pålægge klienten at tage personlig kontakt med kriminalforsorgsområdet snarest. Reagerer klienten ikke på dette brev, skal kriminalforsorgsområdet aflægge besøg på klientens bopæl eller opholdssted, hvis det findes formålstjenligt efter en konkret vurdering, jf. bekendtgørelsens § 4, stk. 1. Besøg på bopælen vil være formålstjenligt, hvis tilsynsmyndigheden efter en konkret vurdering forventer at kunne få kontakt til klienten, at besøget vurderes at resultere i, at tilsynet genetableres, og at et uanmeldt besøg vurderes sikkerhedsmæssigt forsvarligt.

En overtrædelse af vilkåret om tilsyn, som ikke består i at klienten unddrager sig tilsynet, kan f.eks. være, at klienten ikke vil give oplysning om sin bopæl eller beskæftigelse.

Er der tale om overtrædelse af forskrifter eller vilkår af en sådan karakter, at der ikke vurderes at være grundlag for at træffe afgørelse om genindsættelse til udståelse af reststraffen, jf. nærmere pkt. 7, kan kriminalforsorgsområdet give klienten et pålæg om at overholde forskrifterne og vilkårene, jf. § 5.

Hvis klienten overtræder vilkår, og kriminalforsorgsområdet ikke kan komme i kontakt med den pågældende, kan politiet anmodes om anholdelse efter retsplejelovens § 756 med henblik på, at klienten kan blive fremstillet for kriminalforsorgsområdet, jf. § 7, stk. 1, således at kriminalforsorgsområdet får mulighed for at tale med klienten, inden der tages stilling til en eventuel reaktion på vilkårsovertrædelsen.

6. I nogle situationer vil de handlinger, der er beskrevet i § 4, stk. 1, og § 5 ikke være tilstrækkelige, og der vil derfor skulle reageres hurtigere.

Som eksempler herpå kan nævnes følgende:

- 1) Risiko for tilbagefald til alvorlig kriminalitet.

- 2) Klienten er aktuelt eller tidligere dømt for grov sædelighedsforbrydelse eller anden personfarlig kriminalitet.
- 3) Klienten unddrager sig behandling for psykisk sygdom med fare for forværring af tilstanden.
- 4) Klienten er til fare for sig selv eller andre.

Kriminalforsorgsområdet skal i disse situationer straks overveje at anmode politiet om anholdelse eller varetægtsfængsling, jf. § 7, således at kriminalforsorgsområdet på baggrund af en samtale med klienten kan træffe de nødvendige foranstaltninger.

Indsættelse til udståelse af reststraffen

7. Efter straffelovens § 40, stk. 2, nr. 3 kan det under særlige omstændigheder bestemmes, at en prøveløsladt eller betinget benådet klient skal indsættes til udståelse af reststraffen, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 3. En beslutning om genindsættelse er den alvorligste af de i straffelovens § 40, stk. 2, opregnede reaktioner. En sådan beslutning indebærer, at der administrativt iværksættes en frihedsberøvelse. Det er i sådanne tilfælde ikke tilstrækkeligt, at klienten har overtrådt vilkårene for prøveløsladelsen. Der skal tillige kunne påvises en konkret nærliggende risiko for tilbagefald til ny kriminalitet. Det vil sige, at det oprindelige grundlag for prøveløsladelse, hvor de anførte vilkår er fastsat ud fra en konkret vurdering af klientens behov for bistand og kontrol med henblik på at begrænse risikoen for recidiv, skal være bortfaldet, således at fortsat prøveløsladelse vil være utilrådelig.

For så vidt angår klienter, der er løsladt med skærpede vilkår efter straffelovens § 39, stk. 3, henvises til løsladelsesvejledningens pkt. 50, jf. pkt. 45.

Hvis den prøveløsladte alene overtræder vilkåret om ikke at begå strafbart forhold og sigtes for forholdet, er det ikke muligt at reagere efter straffelovens § 40, stk. 2. Kompetencen til at reagere i disse tilfælde henhører under bestemmelsen i straffelovens § 40, stk. 1, og hører således under domstolene. Hvis klienten i disse tilfælde ikke er varetægtsfængslet, skal kriminalforsorgsområdet så vidt muligt sørge for, at tilsyn og særvilkår fortsat gennemføres, jf. § 6.

Overtræder den prøveløsladte vilkåret om tilsyn og/eller eventuelle særvilkår samtidig med, at den pågældende overtræder vilkåret om ikke at begå strafbart forhold og sigtes herfor, er det muligt at reagere efter straffelovens § 40, stk. 2, i det omfang den pågældende ikke er varetægtsfængslet i forbindelse med sigtelsen for det strafbare forhold, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 2.

Inden kriminalforsorgsområdet træffer afgørelse om genindsættelse, skal klienten partshøres. Det vil sige, at klienten skal gøres bekendt med sagens faktiske omstændigheder og have lejlighed til at udtale sig, jf. § 8, stk. 1. Hvis kriminalforsorgsområdet ikke kan komme i kontakt med klienten, kan politiet anmodes om at anholde den pågældende efter retsplejelovens § 756 med henblik på fremstilling for kriminalforsorgsområdet, jf. § 8, stk. 2, således at den pågældende kan partshøres. Træffer kriminalforsorgsområdet umiddelbart herefter afgørelse om genindsættelse, kan afgørelsen meddeles klienten mundtligt. I disse tilfælde skal afgørelsen efterfølgende meddeles klienten skriftligt. Afgørelsen skal indeholde en begrundelse for afgørelsen samt oplysning om klageadgang, jf. § 8, stk. 3.

Klienter i afsoningsforløb

8. For klienter i afsoningsforløb, dvs. anbragte efter straffuldbyrdelseslovens § 78, stk. 1 eller 2, eller klienter på udgang, skal kriminalforsorgsområdet straks, og uden at foretage de i § 4 og § 7 nævnte handlinger, træffe afgørelse om det videre forløb, jf. § 9, stk. 1. Tilsvarende gælder, hvis kriminalforsorgsområdet bliver bekendt med, at en klient, der er i et afsoningsforløb, påtænker at foretage en

udlandsrejse, uden at kriminalforsorgsområdet har givet tilladelse hertil, jf. § 7, stk. 2, i bekendtgørelse om kriminalforsorgens tilsyn med prøveløsladte, betinget dømte m.v.

Klienter, der har tilladelse til straffabrydelse

9. Bliver kriminalforsorgsområdet bekendt med, at en klient, der har straffabrydelse, overtræder vilkår, skal der straks, og uden at foretage de i § 4 og § 7 nævnte handlinger, træffes afgørelse om, hvorvidt tilladelsen til straffabrydelse skal tilbagekaldes, jf. § 10.

Overtrædelse af vilkår, der er fastsat af retten

10. Overtræder klienten vilkår, der er fastsat af retten, skal kriminalforsorgsområdet umiddelbart herefter træffe foranstaltninger med henblik på at sikre overholdelse af vilkåret.

Bekendtgørelsens §§ 11-19 fastsætter nærmere bestemmelse om, hvordan kriminalforsorgsområdet skal forholde sig, hvis klienten overtræder vilkår, der er fastsat af retten.

Hvis klienten unddrager sig tilsynet, skal kriminalforsorgsområdet på udeblivelsesdagen eller umiddelbart derefter ved brev pålægge klienten at tage personlig kontakt med kriminalforsorgsområdet snarest. Reagerer klienten ikke på dette brev, skal kriminalforsorgsområdet aflægge besøg på klientens bopæl eller opholdssted, hvis det findes formålstjenligt efter en konkret vurdering, jf. bekendtgørelsens § 12, stk. 1. Besøg på bopælen vil være formålstjenligt, hvis tilsynsmyndigheden efter en konkret vurdering forventer at kunne få kontakt til klienten, at besøget vurderes at resultere i, at tilsynet genetableres, og at et uanmeldt besøg vurderes sikkerhedsmæssigt forsvarligt.

Bliver tilsynet herefter ikke genetableret, eller overtræder klienten i øvrigt vilkåret om tilsyn eller særvilkår, skal kriminalforsorgsområdet omgående afgive indberetning til anklagemyndigheden, eller anmode politiet om anholdelse eller varetægtsfængsling, hvis vilkårsovertrædelsen antages at medføre en nærliggende risiko for kriminalitet, jf. § 12, stk. 2, og § 16.

11. Overtræder klienten alene vilkåret om ikke at begå strafbart forhold, kan afgivelse af indberetning undlades, hvis pågældende allerede er sigtet for det strafbare forhold, og vilkårsovertrædelsen vil blive inddraget i straffesagen. I de tilfælde, hvor klienten ikke er varetægtsfængslet, skal kriminalforsorgsområdet så vidt muligt sørge for, at tilsyn og særvilkår fortsat gennemføres, jf. § 14.

12. Hvis klienten overtræder forskrifter eller vilkår, uden at vilkårsovertrædelsen antages at medføre en nærliggende risiko for kriminalitet, kan kriminalforsorgsområdet give et pålæg om at overholde forskrifterne og vilkårene. Er der tidligere givet pålæg i anledning af tilsvarende overtrædelse, skal der senest en måned efter, at vilkårsovertrædelsen på ny er konstateret, afgives indberetning til anklagemyndigheden, jf. § 13.

13. Det fremgår af bekendtgørelsens § 15, stk. 1, hvilke oplysninger indberetningen til anklagemyndigheden skal indeholde. Indberetningen skal således indeholde oplysning om,

- 1) hvornår og på hvilken måde klienten har overtrådt forskrifter eller vilkår,
- 2) de foranstaltninger kriminalforsorgsområdet har truffet,
- 3) klienten har tilsidesat pålæg,
- 4) klientens aktuelle sociale situation, og
- 5) kriminalforsorgsområdets forslag til reaktion.

Inden kriminalforsorgsområdet afgiver indberetning, skal klienten partshøres. Det vil sige, at klienten skal gøres bekendt med sagens faktiske omstændigheder og have lejlighed til at udtale sig, jf. § 15, stk. 2. Klientens eventuelle bemærkninger skal anføres i indberetningen. Hvis kriminalforsorgsområdet

ikke kan komme i kontakt med klienten, kan politiet anmodes om at anholde den pågældende efter retsplejelovens § 756 med henblik på fremstilling for kriminalforsorgsområdet, således at den pågældende kan partshøres.

Hvis vilkårsovertrædelsen er af en sådan beskaffenhed, at fuldbyrdelse af fængselsstraf kan blive aktuelt, kan kriminalforsorgsområdet anmode politiet om varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 763.

Særlige regler om forvaringsdømte

14. Bestemmelse om prøveudskrivning fra forvaring træffes af retten ved kendelse, jf. straffelovens § 72, stk. 2, 1. pkt. Vedrørende fremgangsmåden m.v. ved prøveudskrivning fra forvaring henvises til bekendtgørelse om behandlingen af sager om prøveudskrivning af forvaringsdømte.

Der vil normalt være knyttet en række vilkår til prøveudskrivningen, herunder vilkår om, at der kan ske tilbageførsel til fængslet for kortere eller længere tid, hvis der er grund til at tro, at den prøveudskrevne har i sinde at begå ny kriminalitet. Det fremgår af § 17, stk. 1, at kriminalforsorgsområdet kan træffe afgørelse om tilbageførsel i disse tilfælde.

Rigsadvokaten skal underrettes straks, når en prøveudskrevet person er ført tilbage til fængslet, jf. § 17, stk. 2. Klientens bistandsværge skal ligeledes orienteres. Er den pågældende ikke udskrevet igen inden for den frist, der er fastsat (normalt en uge efter tilbageførslen), skal Rigsadvokaten forelægge sagen for retten til godkendelse af, at vedkommende er genanbragt.

Kriminalforsorgsområdet skal således ved tilsyn med prøveudskrevne vurdere, om der er risiko for, at den prøveudskrevne vil begå ny kriminalitet.

Finder kriminalforsorgsområdet, at der er forhold, der giver grund til at tro, at der foreligger en sådan risiko for ny kriminalitet, skal politiet anmodes om tilbageførsel.

Kriminalforsorgsområdet skal - udover straks at underrette Rigsadvokaten og bistandsværgen om tilbageførsel – udarbejde en skriftlig redegørelse til Rigsadvokaten om forløbet. Redegørelsen sendes i kopi til bistandsværgen.

Forny et prøveudskrivning kan efter kriminalforsorgsområdets bestemmelse ske inden for den fastsatte frist (normalt inden for en uge efter tilbageførslen). Forny et prøveudskrivning senere end denne frist kan kun ske ved rettens kendelse.

Særlige regler om samfundstjeneste

15. Reglerne om reaktioner ved overtrædelse af vilkåret om samfundstjeneste i bekendtgørelsens §§ 18-20 suppleres af reglerne om overtrædelse af øvrige vilkår. Kriminalforsorgsområdet skal være opmærksom på, om en klient samtidig med overtrædelsen af vilkåret om samfundstjeneste også overtræder andre vilkår, eller om en klient med vilkår om samfundstjeneste f.eks. udelukkende overtræder vilkåret om tilsyn.

I modsætning til, hvad der gælder for øvrige vilkår, skal der ikke forud for indberetning om overtrædelse af vilkår om samfundstjeneste foretages en vurdering af, om overtrædelse af vilkåret om samfundstjeneste begrundes en nærliggende risiko for kriminalitet. Er klienten idømt betinget dom med vilkår om samfundstjeneste, skal overtrædelse af dette vilkår eller af kriminalforsorgens forskrifter om udførelsen heraf indberettes, når der tidligere er givet pålæg, og dette pålæg ikke fører til, at vilkåret og forskrifterne overholdes, jf. straffuldbyrdelseslovens § 103, stk. 2. Indberetning skal i disse tilfælde ske senest en måned efter, at vilkårsovertrædelsen på ny blev konstateret, medmindre overtrædelsen er bagatelagtig. Hvis

vilkåret er ved at udløbe, skal kriminalforsorgsområdet, hvis det er påkrævet, dog afgive indberetning hurtigere, jf. § 18, stk. 4.

Overtræder en klient, der er løsladt på prøve med vilkår om samfundstjeneste, dette vilkår, og fører et givet pålæg efter § 18, stk. 1, ikke til, at vilkåret og forskrifterne overholdes, fremgår det af § 20, at kriminalforsorgsområdet straks skal træffe afgørelse om eventuel reaktion efter straffelovens § 40, stk. 2, nr. 3, uanset vurderingen af risikoen for ny kriminalitet.

Besøg på bopælen, jf. § 18, stk. 1, 2. pkt., vil være formålstjenligt, hvis kriminalforsorgsområdet efter en konkret vurdering forventer at kunne få kontakt til klienten, at besøget vurderes at resultere i, at klienten genoptager udførelsen af samfundstjenesten, og at et uanmeldt besøg vurderes sikkerhedsmæssigt forsvarligt.

Overtræder klienten vilkåret om ikke at begå strafbart forhold, uden at klienten bliver varetægtsfængslet, skal kriminalforsorgsområdet sørge for, at klienten får mulighed for at fortsætte samfundstjenesten, jf. § 19.

Administrativ klageadgang

16. I medfør af straffelovens § 44 er der i bekendtgørelsens § 21 fastsat regler om klageadgang. Det fremgår således af § 21, stk. 2, at afgørelser, der er truffet af kriminalforsorgsområdet om indsættelse til udståelse af reststraffen, jf. straffelovens bestemmelser herom, kan påklages til Direktoratet for Kriminalforsorgen. Fristen for at indgive klage er to måneder, jf. stk. 3. En klage har som udgangspunkt ikke opsættende virkning, jf. stk. 4. Som det fremgår af § 8, stk. 3, skal den skriftlige afgørelse indeholde en klagevejledning, jf. ovenfor under punkt 7. Den endelige administrative afgørelse kan endvidere af klienten kræves indbragt for retten efter straffuldbyrdelseslovens § 112, nr. 7 eller 8.

17. Vejledning nr. 9264 af 30. april 2015 om kriminalforsorgens reaktioner ved overtrædelse af vilkår fastsat ved prøveløsladelse, betinget dom m.v. bortfalder.

Direktoratet for Kriminalforsorgen, den 28. juni 2022

INA ELIASSEN

/ Jakob Schiøler